

ovšem s podmínkou, že politický úřad nezakáže do lhůty §u 6 spol. zák. utvoření spolku z důvodů tamže zmíněných. Pro vznik spolku v roce 1919 bylo tudíž lhostejným, že založení jeho bylo oznámeno politickému úřadu až v roce 1920 a teprve 13. září 1920 na vědomí vzato. § 9 spol. zák. nestanoví předpokladu pro vznik spolku, nýbrž usnadňuje mu toliko důkaz o jeho právní existenci pro styk veřejný a občanský. Z úvah a zjištění procesního soudu neplyne tedy, že žalující strana jako spolek již v roce 1919 nevznikla a snad ani nyní ještě jako spolek neexistuje. Nazývá-li okresní soud žalující stranu pro rok 1919 »volným sdružením fyzických osob« a upírá-li jí takto povahu právnické osoby (korporace), není pro to ve výsledcích sporu a ve skutkových zjištěních napadeného rozsudku náležitý podklad a dle dosavadního stavu sporu není zamítnutí žaloby důvody první stolice ospravedlněno.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, upustě od právního názoru, v zrušovacím usnesení projeveného, odvolání znovu po zákonu vyřídil.

D ů v o d y:

Otázku, kdy počíná právnická osobnost spolku podle zákona o spolkovém právu ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák. nezodpověděl odvolací soud správně, usoudiv, že spolek toho druhu vznikne a trvá projevenou vůlí několika osob, směřující ku založení spolku jako právní osoby, různé od členů, a že pro vznik spolku v roce 1919 bylo lhostejno, že jeho založení bylo oznámeno politickému úřadu až v roce 1920 a teprve 13. září 1920 bylo vzato na vědomí. Vznik korporací vůbec a též korporací soukromých řídí se veřejným právem. Právnická osobnost korporace počíná tím okamžikem, kdy bylo vyhověno požadavkům veřejného práva o vzniku korporací; podle toho sluší se zřetelem na předpis §u 26 obč. zák. posouditi, zda jest dovolená. Ke zřízení spolků podle zákona o spolkovém právu ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., není arci potřebí státní koncese, nýbrž stačí (§§ 6 a 7), že zřízení spolku bylo zároveň se stanovami ohlášeno zemské vládě, a že tato do 4 neděl nezakázala zřízení spolku, což se může státi jenom z výčetmo uvedených důvodů. Nebyl-li spolek v této lhůtě zakázán, anebo prohlásil-li se zemský úřad již dříve, že ho nezakazuje, může spolek vejíti ve skutek. Z toho plyne, že spolek jako právnická osoba vzniká okamžikem, kdy je o jeho »dovolenosti« (§ 26 obč. zák.) rozhodnuto příslušným úřadem zemským. Vždyť je právnická osobnost spolku a způsobilost jeho ku právům obmezena jeho účelem podle jeho stanov (§ 5 spolkového zákona) (srovn. Budwinski č. 4713 a č. 6853), stanovy pak jsou předmětem, o němž zemský úřad rozhoduje, zdali je spolek »dovoleným«.

Čís. 4306.

Ustanovení čl. 146 obch. zák. vztahuje se ku všem závazkům, za něž společníci podle čl. 112 obch. zák. solidárně ručí, nechťsi vznikly z jakéhokoli právního důvodu.

Za nároky proti společnosti na náhradu škody bývalý společník neručí déle než po pět let, počítaných od zápisu zrušení společnosti (vyhostění nebo vyloučení), třebaže do té doby neuplynula ještě tříletá promlčecí lhůta §u 1489 obč. zák., počítaná ode dne, co poškozený zvěděl o škodě.

Soud nemůže přihlédnouti k námitce proti žalobnímu nároku, jež sice vyplývá ze sebrané procesní látky, ale nebyla žalovaným vznesena.

(Rozh. ze dne 29. října '924, Rv I 901/24.)

Žalobu vdovy po zaměstnanci veřejné obchodní společnosti na bývalého společníka společnosti o náhradu škody oba nižší soudy zamítly. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se podle čl. 146 obch. zák. na žalovaném jako bývalém veřejném společníku firmy S. & Co. a společnosti P. & Co. náhrady škody z toho důvodu, že tato firma nepřihlásila svého zaměstnance a manžela žalobkyně S-a podle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. z. z roku 1907 k pensijnímu pojištění, čímž se stalo, že žalobkyně, když její manžel dne 28. dubna 1921 zemřel, neobdržela ani vdovského důchodu, ani vychovávacích příspěvků pro tři děti, nýbrž jen odbytné. První soud dospěl na základě zjištěných skutečností k úsudku, že manžel žalobkyně podléhal přihlašovací a pojistné povinnosti podle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. z. z roku 1907, ale nezabýval se dále touto okolností, zamítnuv žalobu proto, že Jan S. podepsal přihlášku ze dne 15. srpna 1919, jejíž bod 15. obsahuje toto prohlášení: »Pojišťovací povinnost uznává se teprve od 1. května 1919. Před tímto dnem neměl zaměstnanec zaměstnání pojištění podléhajícího.« Z toho vyvodil první soud, že Jan S. své zaměstnavatele nechtěl činiti zodpovědnými za dřívější opomenutí pojistné přihlášky, druhý soud, že Jan S. vzdal se takto veškerého práva přiváděti k platnosti své nároky na náhradu škody, vzešlé mu z opožděné přihlášky. Oba soudy tedy v podstatě přijaly za podklad svého rozhodnutí domnělé vzdání se nároku manžela žalobkyně, od něhož tato své právo odvozuje. Právem vytýká žalobkyně v dovolání a vytýkala to již v odvolání, že taková námitka vzdání se nároku nebyla žalovaným v první stolici vůbec učiněna. V tom nelze sice spatřovati dovolací důvod vadnosti řízení, ale důvod rozporu se spisy v podstatném bodě, protože na tom jak první tak druhý soud svá rozhodnutí založily. Žalovaný v první stolici ani námitky vzdání se nároku neučinil, ani na přihlášku ze dne 15. srpna 1919 se neodvolával. Procesní soud sám přihlášku pokud se týče její opis vyžádal, a jest z jednacího protokolu toliko vidno, že byly výsledky průvodního řízení oznámeny, aniž tam o přihlášce, před tím vyžádané, byla nějaká zvláštní zmínka. Pokládal-li procesní soud obsah přihlášky za důležitý pro rozhodnutí sporu, bylo podle §u 182 c. ř. s. na místě, by přivedl tento obsah

na přetřes. Procesní soud nebyl však oprávněn, aby nepřednesenou námitku sám od sebe za základ svému rozhodnutí položil. Podle §u 182 c. ř. s. má sice soud působiti k tomu, aby všechny pro rozhodnutí sporu důležité skutečnosti byly přednesny nebo nedostatečné údaje, učiněné k odůvodnění nebo nároku neb obraně proti němu doplněny; průvody označeny nebo doplněny a vůbec všechna vysvětlení byla dána, jichž jest třeba, by skutkový podklad t v r z e n ý c h práv a nároků podle pravdy byl na jisto postaven. Avšak meze tohoto t. zv. materiálního řízení sporu končí se tam, že výhradně stranám jest přenechati, kterých útočných a obranných prostředků chtějí použiti. Jako soudce nesmí žalobci přiřknouti něco, čeho nežádal (§ 405 c. ř. s.), tak nesmí hleděti k námitce, která by snad podle sebrané procesní látky byla mohla býti učiněna, ale učiněna nebyla. To by odporovalo zásadě projednací. Za tohoto stavu věci není ani třeba zabývati se dalšími otázkami, vzbuzujícími pochybnost, totiž jaký právní význam ono prohlášení mělo, zdali v něm skutečně bylo vyjádřeno vzdání se nároku podle §u 1444 obč. zák. a zdali a vůči komu bylo takové vzdání se účinné, neboť na přihlášce není spolupodepsána firma, jejímž veřejným společníkem žalovaný byl, nýbrž její nástupkyně. Tento důvod zamítnutí žaloby tedy neobstojí. Avšak ve věci samé toho času rozhodnouti nelze. Žalovaný namítal v první stolici také promlčení žaloby podle čl. 146 obch. zák. Procesní soud námitce té nevyhověl, vycházeje z názoru, že platí tu tříletá lhůta promlčecí podle §u 1489 obč. zák., která se počítá teprve ode dne úmrtí Jana S-a, jež nastalo dne 28. dubna 1921. Odvolací soud touto otázkou se nezabýval, ačkoliv ž a l o v a n ý v odvolacím sdělení názor prvního soudu napadal právě jako jej napadá také nyní v dovolací odpovědi. Otázkou tou nutno se však zabývati, ježto je pro rozhodnutí sporu podstatna, ana ž a l o b k y n ě neměla důvodu, tomuto pro ni příznivému názoru prvního soudu v odvolání a v dovolání odporovati, a ježto žalovaný, zvítěziv ve věci samé již v první stolici, přirozeně nemohl napadati jen důvody prvního soudce. Názoru procesního soudu nelze přisvědčiti. Žaloba směřuje p r o t i b ý v a l é m u v e ř e j n é m u společníku firmy S. & Co. a firmy P. & Co. a t o z n á r o k u proti zmíněné veřejné společnosti. Podle čl. 146 obch. zák. promlčují se žaloby proti společníkovi z nároků proti společnosti v pěti letech po zrušení společnosti a toto promlčení počíná se dnem, kdy zrušení společnosti do obchodního rejstříku bylo zapsáno. Ve čl. 146 obch. zák. míněny jsou všechny nároky, za které společníci podle čl. 112 obch. zák. solidárně ručí, ať vznikly z j a k é h o k o l i v p r á v n í h o d ů v o d u proti společnosti. Delší než pětiletá lhůta promlčecí jest vyloučena, kratší promlčecí lhůta vyloučena není. Úmyslem zákona bylo patrně, aby ručení bývalého veřejného společníka co do jeho trvání určitě bylo stanoveno, a aby počátek i délka promlčecí lhůty přesně byly určeny. Přes pět roků po zrušení společnosti nemá již společník ručiti, po pěti letech má býti závazku sprostěn. Tím byla článkem 146 obch. zák. pro případy jím upravené vyloučena platnost §u 1489 obč. zák., podle něhož žaloba o náhradu škody promlčuje se sice ve třech letech, ale počítaných od té doby, kdy škoda stala se poškozenému

známa. Zákon ve čl. 146 obch. zák. dal zřejmě na jevo, že takovému kolísání v počítání lhůty nechce, a že nemá zřetele na vědomost věřitelovu (viz také komentář Staub-Pisko ke čl. 146 obch. zák. str. 479). Proto tedy i při žalobě o náhradu škody počíná se pětiletá lhůta promlčecí podle čl. 146 obch. zák. ode dne zápisu zrušení společnosti do obchodního rejstříku. V projednávaném případě tvrdí žalobkyně, že firma S. & Co. vymazána byla v rejstříku dne 28. září 1917 a firma P. & Co. dne 9. května 1918. Žaloba podána byla dne 24. dubna 1923 (§ 1479 obč. zák.). Podle toho byla by lhůta promlčecí uplynula ohledně první firmy, ale nikoliv ohledně druhé firmy. Procesní soud však žádných skutkových zjištění v příčině dne vymazu firem neučinil, a žalovaný den vymazu firem nepřiznal, nýbrž popřel všechna tvrzení žalobní, pokud jich výslovně nepřiznal. Nelze tedy na dosavadním skutkovém podkladu posouditi, zdali a pokud jest námitka promlčení opodstatněna. Kdyby se objevilo, že žaloba jest promlčena proti žalovanému jen jako veřejnému společníku první firmy, mohlo by to míti význam také pro posouzení otázky, od které doby druhá firma byla snad k přihlášce Jana S-a povinna a zdali o d t é d o b y uplynula taková lhůta, aby založila nároky, jak jsou žalobou žádány.

Čís. 4307.

Nárok na náhradu škody proti drogistovi a jeho obchodvedoucímu, ježto omylem vydán byl prudký jed, jímž přivoděna byla smrt.

Dítě může se domáhati na původci otcovy smrti náhrady dle §u 1327 obč. zák. jen, když prokáže, že se mu po otcově smrti nedostává (dostávatí nebude) toho, co by mu na výživu, výchovu a zaopatření byl otec poskytoval. Provozovatel závodu jest zodpověden za jednání obchodvedoucího pobočného závodu, nebyl-li ohlášen a schválen živnostenským úřadem.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1081/24.)

Otec žalobcův (Josef U. mladší) požádal ve filiálce drogerie žalovaného Jana K-a o prášky proti bolení hlavy. Obchodvedoucí filiálky Antonín Z. vydal mu omylem prášky obsahující prudký jed (strychnin), po jichž požití otec žalobcův zemřel. Žalobě na Antonína Z-a o náhradu škody procesní soud své stolice vyhověl, kdežto žalobu na Jana K-a zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud 1. vyhověl dovolání žalovaného Antonína Z-a a změnil rozsudky nižších soudů v ten rozum, že zamítl pro tentokráte žalobu proti němu; 2. nevyhověl dovolání žalobcovu, a potvrdil rozsudek odvolacího soudu, pokud jím žaloba vůči Janu K-ovi byla zamítnuta s tím, že vyslovil zamítnutí pro tentokráte.

Důvody:

1. K dovolání druhého žalovaného Antonína Z-a: Žalovaný Antonín Z. číselně uplatňuje dovolací důvody čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s., ale první z nich nedoličuje po zákonu. Nedokazuje, že